Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Maria Izagirre Telleria

Urretxu, Gipuzkoa (1930)

Aurkibidea

Biografia

Urretxuko Santa Kurutz baserrian jaio zen 1930ean. Aita bertakoa zuen, eta ama, berriz, Deskarga baserrikoa. 5 anai-arrebako sendia zuen. Eskolan 6 urterekin hasi zen, hasieran mojeta eta gerora Santa Barbaran. 10 urte zituenerako, eskola utzi zuen eta esne-saltzera joaten zen etxez etxe. 16 urte zituela, josten ikasten hasi zen Urretxuko denda batean. Neskame-lanetan aritu izan da gehienbat: besteak beste, Urola hotelean eta Badiolarenean. Gabiriako Zandategi baserrira ezkondu eta 3 seme izan zituen.

Zintak

URR-025

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2010-09-24
- **Iraupena**: 80 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Eskola osteko jolasak

- **Erref**: URR-025/014
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:14:49. **Bukatu**: 00:16:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Eskola bukatutakoan, etxera itzultzen ziren azkar, laguntzera. Orduko jolasak gogoan ditu: tortolosak, kanikak...

2. Ogia etxean egiten zuten

- **Erref**: URR-025/018
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:20:52. **Bukatu**: 00:22:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Ogia etxean egiten zuten, eta nola azaltzen du.

3. Txerrikiak egiteko prozesua, eta janaria kontserbatzeko moduak

- **Erref**: URR-025/019
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:22:30. **Bukatu**: 00:24:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Etxean, janaria kontserbatzeko zer bide izaten zituzten azaltzen du. Txerria hiltzeko garaian, Maria laguntzen aritzen zen. Txerrikiak nola egiten zituzten azaltzen du.

4. Odolkiak egiten zituzteneko ohiturak

- **Erref**: URR-025/020
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:24:45. **Bukatu**: 00:25:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Odolkiak egindakoan, eskegi egiten zituzten. Odolkiak inguruko baserrien artean banatzen zituzten: "odolkiak ordainetan".

Transkripzioa
-Eta odolkik egindako garaien nun jartzen zenituzten.
-Isegitta, sukalden edo beste lekun bat baldin bazeon, rekozina bazeon rekozinan, baiño isegitta dana. Txorixok indakoan'e bai. Eskuz dana txorixoa.
-Dana eskuz?
-Dana eskuz. Txikitu ta sartu ta dana. Baiño txorixoa gozoa hura zan. Hori hemen eitten gendun. Dana eskuz. Guk makinakin ez gendun eitten.
-Eta txikitu?
-Eskukin dana. Ahal dan txikiña kutxillokine ta gero aizkorakin matxaka...
-Eta gero bazenduen ohitturaik baserrietara (eramateko)?
-Odolkik. Odolkik partitzeko, bai.
-Nola deitzen ziozun ohittura horri?
-Horri nola esaten zitzaion? "Odolkik ordaiñetan". Zuk eramaten zendun hemendik beste etxe hortara odolkik eta gero harek [egiten] zonen gurea ekartzen zuen. "Odolkik ordaiñetan". Odolkik eta haragi puxketa bat igual.
-Auzoko etxetara izaten edo aparte ere bai.
-Ez, aparte ez. Familiarren bati igual. Baiño bestela ez. Auzokoai.

5. Ardia erditzeko laguntza

- **Erref**: URR-025/024
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:31:50. **Bukatu**: 00:33:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Ardia erditzera zihoala, nola laguntzen zitzaion azaltzen du.

6. Ardiak zaintzeko pazientzia

- **Erref**: URR-025/025
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:33:03. **Bukatu**: 00:34:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Ardi muturgorriak edukitzen zituzten. Behin ardi elbarria hazi zuenekoa gogoan du; nola zaintzen zuen aipatzen du.

Transkripzioa
-Zer ardi klase eukitzen zenduen?
-Ba, eozein ardi. Etxen arkumakin hazi ta. Nik arkumak hazi ta.
-Mutur gorriak edo mutur beltzak?
-Gorrik jeneralen. Gorrik gustatzen zitzaian. Mutur beltza da Aizgorrikoa, ta Aralarrekoa mutur gorrie da.
-Eta zergatik?
-Ez dakit. Nei gehiao gustatzen zitzaian mutur gorrie. Baiña jeneralen arkumak etxen hazi eta arkumatik utzittako ardik eukitzen genitun. Beste arkuma bat jaio zan inbalidoa, ez zan zutik eoten, eta karboneran, hemen ez , beste sukalde bat gendukan lehenao, karbonera gaiñen jarri kaja bat lastokin ta zeakin ta hantxe hazi non hamabi kilo in arte. Biberoiakin. Handik ez zan moitzen; inbalidoa zan, eta hantxe hazi nun, karbonera gaiñen jarri kaja bat lastokin eta, eta egunero aldatzen nion lastoa ta danak eta, sukaldeko karbonera gaiñen, sukaldean ondon epelik hazi nun hemen biberoiakin.
-Artista. Pazientzia ere bazendun ordun.
-Bai, oin baiño gehio.

7. Artilezko koltxoiak

- **Erref**: URR-025/029
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 00:36:37. **Bukatu**: 00:37:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Koltxoiak artilezkoak izaten ziren; nola egiten zituzten azaltzen du.

8. Lehengo janzkera

- **Erref**: URR-025/032
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:38:54. **Bukatu**: 00:40:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Mutilek, burua babesteko, buru-berogarria erabiltzen zuten. Ohera joatean, ez zuten pijamarik erabiltzen. Kalean, azpiko gona beti erabiltzen zuten. Kalera joateko arropaz hitz egiten du.

9. Lutorako arropa prestatzen

- **Erref**: URR-025/034
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:41:02. **Bukatu**: 00:41:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Lutoa zenean, arropa tindatu egiten zuten. Zakuzko soinekoa ere ezagutu izan du Mariak bere etxean.

10. Nesken janzkera eta ikasketak

- **Erref**: URR-025/041
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:49:52. **Bukatu**: 00:51:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:
Neskek soinekoa erabiltzen zuten lehen. Elizara joateko, mahuka luzeak erabili behar izaten zituzten. Mariak Bergaran ikasi zuen sukaldean aritzen; trenez joaten ziren hara.

11. Lehengo janariak

- **Erref**: URR-025/043
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:53:00. **Bukatu**: 00:54:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Lehen zer janari klase prestatzen ziren azaltzen du.

12. Neskame zebileneko lan-baldintzak

- **Erref**: URR-025/044
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:54:10. **Bukatu**: 00:55:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Neskame ibili zen garaian zer lan-baldintza izaten zituen azaltzen du. Gutxi ematen zioten jateko.

13. Urola hoteleko lana

- **Erref**: URR-025/046
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:56:00. **Bukatu**: 00:56:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:
Urola hotelean neskame zebilela, egun osoan egin behar izaten zuen lan. Neka-neka eginda bukatzen zuen egun askotan.

14. Emakumeen kalbarioa lehen

- **Erref**: URR-025/055
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 01:12:43. **Bukatu**: 01:13:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Emakumeek gorriak ikusten zituzten lehen; banandu ezin zutenez, senar txarrak jasan behar izaten baitzituzten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-23

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com